

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Štěpána Výborného, soudce Jana Kratochvíla a soudkyně Karly Cháberové ve věci

žalobkyně: Z. Š.
bytem ...

proti
žalované: Česká advokátní komora
sídlem Národní 16, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 7. 2022, č. j. 10.01-000391/22-002

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 26. 7. 2022, č. j. 10.01-000391/22-002, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů řízení 3 000 Kč.

Odůvodnění:

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

I.

Vymezení věci

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného (napadené rozhodnutí), kterým žalovaná rozhodla, že se žalobkyni neurčuje advokát k poskytnutí právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.
2. Ze spisového materiálu soud zjistil následující podstatné skutečnosti.
3. Žalobkyně dne 1. 7. 2022 zaslala žalované vyplněný formulář „Žádost o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)“. V něm vyplnila pouze část I. Identifikace žadatele a část III. Údaje týkající se věci, jež je předmětem žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Přičemž soud dodává, že ani tyto části nebyly kompletně vyplněné. Žalobkyně uvedla pouze svoji identifikaci (nekompletní), popis věci (podání kasační stížnosti), jména dvou advokátů a podpis. Žalobkyně dále přiložila dokumenty, ve kterých prokazuje, že jí byla odmítnuta právní pomoc uvedenými dvěma advokáty.
4. Žalovaná o žádosti žalobkyně rozhodla dne 26. 7. 2022 pod č. j.: 10.01-000391/22-002 tak, že advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby žalobkyni neurčila z důvodu, že nesplňuje podmínky § 18c zákona o advokacii protože:
 1. Žalobkyně ve své žádosti neuvedla skutečnosti týkající se finančních a majetkových poměrů, ačkoliv tyto doklady musí být k žádosti přiloženy. Žalobkyně tím pádem neprokázala, že je osobou, jejíž poměry odůvodňují určení advokáta dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii.
 2. Žalobkyně nedoložila pravomocné rozhodnutí soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce dle § 35 odst. 10 soudního řádu správního. Tím neprokázala, že splňuje podmínku, dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, který stanoví: „Ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem, ..., má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta“.

II.

Žalobní argumentace účastníku

5. Žalobkyně má za to, že žalovaná nerozhodla o předmětu její žádosti, neboť rozhodla o neurčení „bezplatné“ právní služby a nikoli o „určení advokáta“ z důvodu odmítnutí poskytnutí právní služby dvěma oslovenými advokáty. Žalobkyně má za to, že její žádost byla posouzena podle jiného ustanovení, konkrétně se žalovaná nevyjádřila ve svém rozhodnutí k § 18c odst. 3 zákona o advokacii, a z tohoto důvodu je rozhodnutí podle žalobkyně nezákonné. Důsledkem je podle ní odepření práva na určení advokáta, a z tohoto důvodu odepření práva na spravedlivý proces.
6. Žalovaná považuje žalobu za nedůvodnou a navrhla, aby ji soud zamítl. Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že podobnou věc žalobkyně projednával Městský soud již několikrát (např. pod sp. zn. 11 A 18/2021, 11 A 52/2022, 10 A 114/2021 a další). Žalobkyni byla rozhodnutím Nejvyššího správního soudu zamítnuta též kasační stížnost (čj. 9 As 121/2021-29), která se týkala obdobné věci. Ve stejné věci byla žalobkyni odmítnuta ústavní stížnost (usnesení ze dne 15. 3. 2022, ve věci sp. zn. II. ÚS 2984/21). Žalobkyně tedy podle žalované musela znát výklad § 18 a § 18c zákona o advokacii, kterým je, že

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

žalobkyně pro určení advokáta musí splnit podmínku jak nemajetnosti, tak odmítnutí poskytnutí služeb od dvou advokátů.

III.

Posouzení žaloby

7. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 věta první soudního řádu správního) a vycházel ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 soudního řádu správního).
8. Městský soud v Praze rozhodl ve věci samé bez jednání. Žalovaná s tímto postupem nevyslovila nesouhlas (§ 51 odst. 1 věta druhá soudního řádu správního). Žalobkyně ve svém podání ze dne 13. 11. 2023 se z nařízeného jednání bez udání důvodu omluvila a souhlasila s jednáním ve své nepřítomnosti. Městský soud toto podání interpretuje tak, že žalobkyně na ústním, veřejném projednání své věci netrvá a souhlasí s rozhodnutím věci bez jednání. Městskému soudu je z úřední činnosti známo, že žalobkyně se opakovaně (v jiných věcech) k nařízenému jednání nedostavuje a bez udání důvodu se z účasti omlouvá. Městský soud považuje za zcela neúčelné nařizovat jednání, pokud se jej poté žalobkyně neúčastní, pokud jediným důvodem pro nařízení jednání byla žádost žalobkyně. Pokud žalobkyně souhlasí s projednáním věci ve své nepřítomnosti, nemá soud žádný důvod jednání provádět. Soud má tedy za to, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí ve věci bez jednání podle § 51 odst. 1 soudního řádu správního.
9. Podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii žadatel, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.
10. Městský soud musí nicméně zohlednit, že Ústavní soud v nálezu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, shledal protiústavnost části § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a“. Důvodem bylo, že z práva na poskytnutí advokáta, které je součástí základního práva na přístup k soudu, nelze vyloučit osoby, kterým se nepodařilo zajistit si poskytnutí právních služeb na smluvním základě, a současně nejde o případ zastupování odůvodněný příjmovými a majetkovými poměry.
11. Z žádosti žalobkyně a obsahu žaloby plyne, že žalobkyně o určení advokáta nežádala z důvodu majetkových poměrů. Ačkoliv byla daná část § 18c zákona o advokacii zrušena s účinností odloženou ke dni 31. 12. 2023, takže formálně jde o stále účinnou součást právního řádu, dle nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 10. 2022, sp. zn. IV. ÚS 579/22, v „demokratickém právním státě, kterým Česká republika podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je, není bez dalšího přípustné, aby orgány veřejné moci vědomě používaly materiálně neústavní právní předpis nebo jeho ustanovení s odůvodněním, že vykonatelnost zrušujícího výroku nálezu byla odložena, a porušovaly tak ústavně zaručená základní práva a svobody“.
12. Žalovaná tedy pochybila, pokud po žalobkyni požadovala tvrzení a prokázání nedostatečnosti jejích majetkových a příjmových poměrů. Tento důvod jako samotný pro neurčení advokáta dle § 18c zákona o advokacii v právním stavu nastoleném nálezem Pl. ÚS 44/21 neobstojí.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

13. Na druhou stranu podle názoru městského soudu nelze ze zrušené části ustanovení Ústavním soudem usuzovat na to, že postačí pouze podmínka, že žalobkyni odmítnou dva advokáti. Ústavní soud nesledoval zrušením části ustanovení, aby následně každý, komu odmítnou právní pomoc poskytnout dva advokáti, automaticky vznikl nárok na určení advokáta Českou advokátní komorou. Jak píše ve svém nálezu, je třeba, aby se žadatelé nemohli právní pomoci domoci z jiných důvodů než majetkových. Otázkou, zda žalobkyni bylo na místě advokáta určit, však žalovaná dosud neposuzovala.
14. Vzhledem k tomu, že žádost o určení advokáta byla podána před rozhodnutím Ústavního soudu, byl tento formulář koncipován tím způsobem, že umožňoval jako jediný důvod uvést právě jen majetkové a příjmové poměry. Žalobkyně vzhledem k tomu, že žádala o poskytnutí advokáta z jiného důvodu, neměla možnost tento důvod v žádosti uvést.
15. Podle § 37 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu nemá-li podání předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, pomůže správní orgán podateli nedostatky odstranit nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu.
16. Pokud žalované nebylo z podání jasné, z jakého důvodu žalobkyně podání činí, měla ji vyzvat k doplnění tohoto důvodu. Žalovaná jako správní orgán měla pomoc žalobkyni tyto nedostatky odstranit nebo jí vyzvat k jejich odstranění. Pokud tak neučinila a advokáta neurčila, pouze na základě toho, že žalobkyně nevyplnila údaje týkající se majetkových a příjmových poměrů, nemůže tento důvod ve světle nálezu Ústavního soudu obstát.
17. Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.
18. Podle § 35 odst. 10 soudního řádu správního navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce,
19. 36 odst. 3 soudního řádu správního účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků.
20. Na základě právě uvedeného neobstojí ani důvod nevyhovění žádosti žalobkyně, který žalovaná spatřovala v tom, že žalobkyně nepředložila pravomocné usnesení soudu podle § 35 soudního řádu správního zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce. Podle tohoto ustanovení může soud ustanovit účastníku řízení zástupce (krom jiného) tehdy, jsou-li jeho poměry takové, že odůvodňují osvobození od soudních poplatků. Na tomto místě je třeba opětovně připomenout, že žalobkyně žalovanou o určení advokáta nežádala z důvodu majetkových poměrů. Bylo by proto zcela proti smyslu shora citovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 lpět na tom, aby žalobkyně, jež žalovanou o určení advokáta nežádá z důvodu svých majetkových poměrů, prokazovala, že právě z důvodu (také) majetkových poměrů neuspěla se svou žádostí u soudu. Žalované rozhodnutí proto neobstojí ani z tohoto důvodu.
21. Lze doplnit, že shodně již Městský soud rozhodl v rozsudcích č. j. 17 A 98/2022-66 a č. j. 17 A 110/2022-99. V nich ve skutkově shodných věcech rozhodnutí žalované taktéž zrušil

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

s odkazem na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost proti prvně zmíněnému rozsudku rozsudkem ze dne 28. 11. 2023, č. j. 2 As 260/2023-37.

22. Lze doplnit, že v napadeném rozhodnutí nelze najít žádné další důvody pro zamítnutí žádosti žalobkyně. Toto rozhodnutí tedy nemůže obstát, na základě nějakého jiného důvodu (*a contrario* rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2023, č. j. 18 A 17/2022-55).
23. Soud pro nadbytečnost neprovedl důkazy navrhované žalovanou: lustrem věcí, ve kterých vystupuje žalobkyně. Tento důkazní prostředek by nijak nepřispěl k rozhodnutí ve věci.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

24. Jelikož soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, zrušil napadené rozhodnutí pro nezákonnost podle § 78 odst. 1 soudního řádu správního. Současně věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 soudního řádu správního). V dalším řízení je žalovaná v souladu s § 78 odst. 5 soudního řádu správního vázána právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku.
25. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 soudního řádu správního, podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Jelikož žalobkyně byla ve věci zcela úspěšná, uložil soud žalované zaplatit jí náhradu nákladů řízení. Náklady řízení činí zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Praha 13. prosince 2023

JUDr. PhDr. Štěpán Výborný, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.